Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Služba za kulturno dediščino
Območna enota Maribor

Številka: 35107-0387/2021/2-MKC
Datum: 19.5.2021

Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine (v nadaljevanju: ZVKDS), Območna enota Maribor, Slomškov trg 6, 2000 Maribor, izdaja na podlagi 1. točke drugega odstavka 84. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11-Odl.US, 90/12, 111/13 in 32/16; v nadaljevanju: ZVKD-1), na zahtevo stranke Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: investitor), ki ga zastopa Geodetski zavod Celje d.o.o., Ulica XIV. Divizije 10, 3000 Celje, v zadevi izdaje kulturnovarstvenih pogojev naslednje

KULTURNOVARSTVENE POGOJE

I) Investitor mora za ureditev komasacijskega območja Gorica – Podova – Spodnja Polskava, ki ji bo sledila agromelioracija, po dokumentaciji *Predlog idejne zasnove ureditve komasacijskega območja - Komasacijsko območje Gorica – Podova – Spodnja Polskava* (Geodetski zavod Celje d.o.o., Ulica XIV. Divizije 10, 3000 Celje, pripravila: Petra Recko Novak, univ.dipl.inž.geod., april 2021), ki deloma predstavlja poseg v kulturni spomenik Gaj pri Pragerskem - Arheološko najdišče Žutreki (EŠD 15553), izpolniti naslednje kulturnovarstvene pogoje:

1) Tekom vseh zemeljskih posegov v zvezi z agromelioracijo **znotraj območja kulturnega spomenika** Gaj pri Pragerskem - Arheološko najdišče Žutreki (EŠD 15553), mora investitor zaradi vpogleda v zemeljske plasti in dokumentiranja arheoloških ostalin zagotoviti predhodno oziroma vzporedno **arheološko raziskavo ob gradnji**:
   - raziskava poteka tekom vseh zemeljskih del (površinski odkop plodne zemlje (humusa) v debelini 30 cm) v zvezi z:
   - ureditvijo nove poljske poti (vzhodni del NPP-2) na parc. št. 639/5, 642/5, 729/2, 729/3, 730/2, 730/3 k.o. Spodnja Polskava (ca 300 x 3,5 m = 1050 m²) in
   - ureditvijo obstoječe poljske poti (jugovzhodni del UOP-3) na parc. št. 639/6, 643/7 k.o. Spodnja Polskava (predvsem pri širjenju za 0,5-0,7 m = ca 150 x 0,6 m = 90 m²).
   - Raziskava poteka vzporedno z zemeljskimi deli s stalno prisotno strokovno ekipo (arheolog in 2 tehnika, delavci po potrebi) in vključuje odkrivanje in dokumentiranje arheološko relevantnih pojavov ter se izvaja po pravilih, ki veljajo za arheološka izkopavanja,
   - v primeru najdb in pozitivnih arheoloških plasti, ki po obsegu, zahtevnosti ter potrebnem dodatnem času, strokovni ekipi in sredstvom presegajo naravo vzporednih arheoloških del, bomo na mestu ugotovljenih ostalin agromelioracijska dela začasno ustavili in znotraj ureditvenega okvira opredelili ustrezne nadaljnje zaščitne arheološke raziskave, ki jih zagotovi lastnik oz. investitor.

II) Arheološke raziskave morajo potekati v smislu 28. alineje 3. člena ZVKD-1 ter na osnovi 31. in 34. člena ZVKD-1, ki jih opravi ustrezno usposobljen izvajalec v skladu s Pravilnikom o arheoloških raziskavah (Ur. l. RS št. 3/2013). Na podlagi sklenjene pogodbe z izvajalcem arheološke raziskave investitor v skladu z 31. členom ZVKD-1 pridobi soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline, ki ga izda minister za kulturo. **Pridobljeno soglasje ministrstva (po 31. členu ZVKD-1) je pogoj za pričetek arheoloških raziskav in**

pogoj za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja na izvedbeno dokumentacij (po 30. členu ZVKD-1).

III) Pričetek del mora biti predhodno usklajen z izbranim izvajalcem arheološke raziskave in pisno prijavljen Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije OE Maribor vsaj 10 dni prej, da bomo lahko pravočasno zagotovili strokovni nadzor, ki ga zavod izvaja v okviru svoje redne dejavnosti.

IV) Če se kjerkoli na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, morata investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa morata najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1).

V) Kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove pravnomočnosti.

VI) Stroški organu v tem postopku niso nastali; investitor sam krije svoje stroške postopka.

O b r a z l o ž i t e v:

Prvi odstavek 28. člena ZVKD-1 določa, da je za posege v spomenik treba pridobiti kulturnovarstveno soglasje. To je treba pridobiti tudi za posege v vplivno območje spomenika, če to obveznost določa akt o razglasitvi, in za posege v registrirano nepremično dediščino, če to obveznost določa prostorski akt. Po 29. členu ZVKD-1 je treba pred izdajo kulturnovarstvenega soglasja pridobiti kulturnovarstvene pogoje ZVKDS.

ZVKDS, Območna enota Maribor, je dne 12.5.2021 prejel zahtevo investitorja za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja za ureditev komasacijskega območja Gorica – Podova – Spodnja Polskava, ki ji bo sledila agromelioracija, ki deloma predstavlja poseg v kulturni spomenik Gaj pri Pragerskem - Arheološko najdišče Žutreki (EŠD 15553). Investitor je zahtevi priložil dokumentacijo, navedeno v I. točki izreka.

Pri pregledu investitorjeve zahteve je bilo ugotovljeno, da investitor predhodno ni pridobil kulturnovarstvenih pogojev za načrtovani poseg. Prvi odstavek 29. člena ZVKD-1 določa, da je treba pred izdajo kulturnovarstvenega soglasja pridobiti kulturnovarstvene pogoje. ZVKDS zato ne more obravnavati investitorjeve zahteve za izdajo kulturnovarstvenega soglasja, saj ta ni pred tem pridobil kulturnovarstvenih pogojev. Ker pa investitorjeva zahteva vsebinsko ustreza zahtevi za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev in je na njeni podlagi mogoče vsebinsko odločiti o kulturnovarstvenih pogojih za predlagani poseg, je ZVKDS zahtevo investitorja obravnaval kot zahtevo za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev in o njej odločil.

Kulturnovarstveni pogoji za poseg v spomenik ali vplivno območje spomenika se določijo v skladu z aktom o razglasitvi spomenika ali z določbami prostorskega akta. V skladu s to določbo velja za kulturni spomenik Gaj pri Pragerskem - Arheološko najdišče Žutreki (EŠD 15553) varstveni režim, določen v Odloku o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena za Občino Slovenska Bistrica (Ur. l. RS št. 23/2013). Navedeni akt določa naslednji varstveni režim: »– *varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot vira človekove preteklosti in kot sredstva za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje; – zemljišča se ohranjajo v obstoječem stanju, kmetijske površine se obdelujejo s čim plitvejšim oranjem in čim manjšo uporabo kemijskih sredstev, prepovedana je vpeljava novih poljedelskih kultur, ki bi zahtevale globlji poseg v zemljo ali spreminjale konfiguracijo terena; – prepovedano je odkopavati, nasipavati ali drugače posegati v teren; – prepovedano je nepooblaščenim osebam uporabljati iskalce kovin in pobirati arheološke najdbe; – v zemljišča se posega le izjemoma, in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. Ob predhodni pridobitvi kulturnovarstvenih aktov in po predhodni arheološki raziskavi je možno locirati infrastrukturne objekte in komunalne vode v robne dele varovanih površin, vendar rezultati raziskav lahko pomenijo spremembo projekta; – v primeru odkritja*

kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno prezentirati »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.«

ZVKDS je glede na predpisan varstveni režim in posege v javno korist izrekel naslednje kulturnovarstvene pogoje, in sicer:
I) 1) Tekom vseh zemeljskih posegov v zvezi z agromelioracijo znotraj območja kulturnega spomenika Gaj pri Pragerskem - Arheološko najdišče Žutreki (EŠD 15553), mora investitor zaradi vpogleda v zemeljske plasti in dokumentiranja arheoloških ostalin zagotoviti predhodno oziroma vzporedno arheološko raziskavo ob gradnji (...)
Severovzhodno od Pragerskega se na desnem bregu potoka Črnec na njivah razprostirajo ostaline prazgodovinske – bronastodobne naselbine. Naselbina je bila leta 2003 pred gradnjo obvoznice Pragersko delno raziskana, pri čemer so bile odkrite tudi posamezne rimskodobne najdbe. Prav kakih 100 m jugozahodno od brežine potoka je bila na trasi ceste pod ornico še ohranjena prazgodovinska kulturna plast z ostalinami stojk za lesene kole bivalnih objektov. Obravnavana nova poljska pot (NPP-2) je načrtovana južno tik vzdolž obstoječe obvoznice, ureditev obstoječe poljske poti (UOP-3) pa severno ob njej.
Arheološko spremljavo zemeljskih del v območju najdišča smo predpisali, saj upravičeno domnevamo, da so v zemlji ohranjene arheološke ostaline, ki jim z agromelioracijskimi deli grozi poškodovanje ali celo uničenje. V primeru najdb in pozitivnih arheoloških plasti, ki po obsegu, zahtevnosti ter potrebnem dodatnem času, strokovni ekipi in sredstvom presegajo naravo vzporednih arheoloških del, bomo na mestu ugotovljenih ostalin agromelioracijska dela začasno ustavili in znotraj ureditvenega okvira opredelili ustrezne nadaljnje zaščitne arheološke raziskave, ki jih zagotovi lastnik oz. investitor.

ZVKDS je na podlagi vsega navedenega odločil, da je predlagani poseg investitorja mogoč v obsegu in na način, kot je določen v izreku teh kulturnovarstvenih pogojev.

Če se na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, morata investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa morata najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1).

Investitor mora na izvedeno projektno dokumentacijo, ki upošteva pogoje te odločbe, v skladu z 28. členom ZVKD-1 pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Zahtevi za izdajo soglasja mora priložiti opis in grafični prikaz posega, iz katerega so razvidni obstoječe stanje ter lokacijske, funkcionalne, oblikovne in tehnične značilnosti nameravanega posega. Zahtevi za izdajo kulturnovarstvenega soglasja mora investitor priložiti dokazila o pridobitvi soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline, ki ga izda minister za kulturo (po 31. členu ZVKD-1).

V skladu s prvim odstavkom 30.a člena ZVKD-1 kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove pravnomočnosti. Če se ta rok izteče v času postopka izdaje kulturnovarstvenega soglasja, se čas veljavnosti kulturnovarstvenih pogojev podaljša do pravnomočne odločitve o kulturnovarstvenem soglasju.

Stroški postopka:

Prvi odstavek 113. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 - UBP, 105/06, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13) določa, da gredo stroški, ki nastanejo organu ali stranki med postopkom ali zaradi postopka, v breme tistega, na katerega zahtevo se je postopek začel. Ker se ta odločba izdaja na zahtevo investitorja, je ZVKDS na podlagi navedenih določil odločil, da investitor sam krije svoje stroške postopka, stroški organa pa bremenijo ZVKDS.

Ta odločba je takse prosta (22. točka 28. člena Zakona o upravnih taksah, Uradni list RS, št. 106/10 – UPB4 in 32/16; v nadaljevanju: ZUT).

POUK O PRAVNEM SREDSTVU:

Zoper to odločbo je v 15 dneh od dneva vročitve dovoljena pritožba, o kateri bo odločalo Ministrstvo za kulturo. Pritožba se pošlje po pošti ali se vloži neposredno ali ustno na zapisnik na Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, Metelkova 4, 1000 Ljubljana. Šteje se, da je pritožba vložena pravočasno, če je bila na naslov ZVKDS poslana zadnji dan roka s priporočeno poštno pošiljko. Pritožba je takse prosta (22. točka 28. člena ZUT).

Postopek vodila:
Mihela Kajzer
univ.dipl.arheol., kons. svetnica

Odločil:
Srečko Štajnbaher, vodja OE

Vročiti:
- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana – po pooblaščencu: Geodetski zavod Celje d.o.o., Ulica XIV. Divizije 10, 3000 Celje – OSEBNO